

בבקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קטן דף יט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

הערה חשובה: המילים המודגשות הן תמצית העניינים וניתן לקרוא אותן בפני עצמן כסיכום מהיר.

דף יט

טויית חוטים לציצית במועד

טויית החוטים נעשים על ידי גלגול סיבים קטנים יחד, תחילה מגלגלים מעט סיבים יחד, ונעשה חוט קצר, ולאחר מכן מגלגלים על קצהו עוד סיבים, ומאריכים אותו, וכן עושים עוד ועוד, עד שנעשה חוט ארוך.

ובחול רגילים לקשור את קצה החוט בפלך שהוא מכביד על החוט כלפי מטה ומסובבים את הפלך וכך החוט סובב מהרה ובנקל ומוסיפים את הסיבים בראשו והם נכרכים ומאריכים אותו.

ובמועד אין לטוות חוטים אלא לצורך מצוות ציצית כשצריך חוטים לציצית ואף בטויה זו נחלקו חכמים כיצד יעשה ושלוש דעות בדבר.

לדעה אחת, טווה אדם על ירכו חוטי תכלת לציצית, אבל לא בידו בין אצבעותיו, ובפלך, כדרך חול. וכן דעת התנא של משנתנו, ולדברי תנא קמא בברייתא כן היא דעת רבי אליעזר.

ולדעה אחת, רשאי לטוות אף על ידי חיבור ראש החוט באבן, כמו שמחברים אותו בפלך, אבל בפלך ממש לא יעשה. ולדברי תנא קמא בברייתא, כן דעת חכמים. ולדברי רבי יהודה, כן דעת רבי אליעזר.

ולדעת אחת, רשאי לטוות אף בפלך כדרך שטווה בחול. ולדברי רבי יהודה, כן דעת חכמים.

ואמר רב יהודה אמר שמואל, וכן אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, הלכה, בין באבן בין בפלך, כדעה אחרונה.

עשיית תפילין וציצית במועד

לעיל נתבאר היאך כותבים תפילין בחולו של מועד, והיאך טווים חוטי ציצית בחולו של מועד. ולא נתבאר כיצד עושה את התפילין עצמם, וכיצד קושר את הציצית. וכתבו התוס', שאפשר שאין איסור כי אם בכתיבה וטוייה.

גזרת שבעה

כל שבעת ימי אבלות, האבל אסור בדברים הבאים: (א) במלאכה. (ב) ברחיצה. (ג) בסיכה. (ד) בנעילת הסנדל. (ה) בתשיש המטה. (ו) ואסור לקרות בתורה. (ז) ואסור בשאלת שלום. (ח) בכביסה. (ט) וחייב בעטיפת הראש. (י) ובכפיית המטה. (יא) ואסור להניח תפילין ביום הראשון. וכמו כן הוא אסור בכל הדברים הכלולים בגזרת שלושים.

גזרת שלושים

כל שלושים יום של אבלות, האבל אסור בדברים הבאים: (א) בגיהוץ. (ב) בתספורת. (ג) בשמחה. (ד) ובאיחוי הקרע.

שבת עולה ואינה מפסקת

נתבאר, שהאבל נוהג דיני אבלות של שבעה ושל שלושים.

ואמרו, שהשבת עולה ואינה מפסקת, כלומר שבת של ימי אבלות, אף שאינו נוהג בה דיני אבלות, אינה מפסיקה את ימי האבלות, ומצאת השבת ואילך חוזר ונוהג דיני האבלות עד סוף השבעה.

ומכל מקום עולה היא לו למנין ימי האבלות, ואינו צריך למנות יום אחר תחתיה, שאם נהג אבלות שלושה ימים קודם השבת, אינו צריך לנהוג עוד ארבעה ימים אחר השבת, כי השבת בכלל שבעת ימי האבלות, ונוהג לאחר השבת עוד שלושה ימים בלבד.

רגלים מפסיקים ואינם עולים

הרגלים אין דיני אבלות נוהגים בהם. ולא זו בלבד, אלא שהם מפסיקים אבלות שהחלה קודם להם, אבל אינם עולים לימי אבלות שעוד

בבקי צור

ללמוד להביין ולזכור

מסכת מועד קטן דף יט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

לא החלו בה.

כלומר מי שקבר את מתו קודם הרגל, וחלה עליו אבילות קודם הרגל, הרגל מפסיק את אבילותו ומבטלה, ואינו צריך להשלים את הימים הנוספים אחר הרגל.

אכן בדין זה נחלקו חכמים, כמה ימים יעברו עליו באבילות קודם הרגל, ויהא הרגל מפסיק את האבלות, ותתבאר מחלוקתם בהמשך.

ומי שקבר את מתו ברגל עצמו, ולא ישב עליו באבלות כלל, מאחר שלא החל באבלות קודם הרגל אין הרגל מבטל את האבלות וצריך למנות אחר הרגל.

וימי הרגל אינם עולים לו למנין אבילות שלו, ולכן לאחר הרגל מונה כל שבעת ימי אבלות.

וכן הדין לדעת האומרים, שמי שקבר מתו שני ימים קודם הרגל, שאין הרגל מפסיק אבילותו, אין ימי הרגל עולים לו, ועליו למנות עוד חמישה ימים אחר הרגל.

הרגל מבטל גזרת שבעה

נתבאר, שמי שקובר את מתו קודם הרגל, וחלה עליו אבילות קודם הרגל, הרגל מפסיק את אבילותו ומבטלה, ואינו צריך להשלים את הימים הנוספים אחר הרגל.

לדעת התנא של משנתנו וכן לדעת אבא שאול, כן הדין כשקבר את מתו שלושה ימים קודם הרגל, הואיל ועיקר האבילות הוא שלושה ימים, וכבר נתקיימה, הרגל מבטל את שאר ימי האבלות.

וכן דעת רבי אליעזר בדף כ', שמי שקיים כפיית המטה קודם הרגל שלושה ימים, אינו צריך לכפותה אחר הרגל.

אבל אם קבר את מתו יום אחד או שני ימים קודם הרגל, משלים את שבעת ימי האבלות אחר הרגל.

כשמנה יום אחד קודם הרגל, מונה עוד ששה לאחר הרגל, וכשמנה שני ימים קודם הרגל, מונה עוד חמישה לאחר הרגל.

ולדעת חכמים בברייתא [בדף כ'], אפילו אם נהג אבילות קודם הרגל יום אחד או שעה אחת, הרגל מבטל ממנו גזרת שבעה, ואינו צריך להשלים אחר הרגל.

ואמר רבי אלעזר ברבי שמעון [גם כן בדף כ'], שמחלוקת זו היא מחלוקת בית שמאי ובית הלל, שביית שמאי אומרים שלשה ימים, ובית הלל אומרים אפילו יום אחד.

ונחלקו אמוראים [בדף כ'] כמי ההלכה. רבא אמר שהלכה כמשנתנו, שהרגל מבטל אבילות שבעה רק כשנקבר המת שלושה ימים קודם הרגל.

ורב הונא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, שהלכה כדעה שניה, וכל שנהג אבילות אפילו יום אחד או שעה אחת, הרגל מבטל את האבלות.

וכשנזדמן רבינא לסורא של פרת ושאלו רב חביבא כמי ההלכה השיב לו, אפילו יום אחד ואפילו שעה אחת.

הרגל מבטל גזרת שלושים

מי שנשלמו שבעת ימי אבילותו קודם הרגל, ונכנס לימי גזרת שלושים קודם הרגל, הרגל מפסיק ומבטל ימי גזרת שלושים, וכבר קודם הרגל הוא מותר בגיהוץ ותספורת.

לדעת התנא של משנתנו, כן הדין כשקבר את מתו שמונה ימים קודם הרגל, שכבר נשלמו כל שבעת ימי אבילות קודם הרגל, ונכנס ליום שמיני, שהוא יום ראשון של גזרת שלושים.

ולדעת אבא שאול, כן הדין אף כשקבר את מתו שבעה ימים קודם הרגל, כי לדעתו מקצת יום שביעי ככולו, ועולה לכאן ולכאן. ומאחר שעבר מקצת יום שביעי, נשלמו שבעת ימי אבילות, ונכנס לימי גזרת שלושים.

ואמר רב חסדא אמר רבינא בר שילא, הלכה כאבא שאול, שמקצת יום שביעי ככולו. ולכן הקובר מתו שבעה ימים קודם הרגל, מותר לגלח ביום שביעי שלו, שהרי נכנס בו לימי גזרת שלושים קודם הרגל, והרגל מבטלם.

ואביי ורבא נחלקו בדבר זה. אביי אמר, שהלכה

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קטן דף יט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

כאבא שאול. ורבא אמר, שאין הלכה כאבא שאול.

ונהרדעי אמרו, שהלכה כאבא שאול, שהרי כך אמר שמואל, הלכה כדברי המיקל באבל, כלומר כל דבר שנחלקו בו חכמים בהלכות אבלות, הלכה כדברי המיקל.

ומודים חכמים לאבא שאול, שכשחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל, מאחר שיש להתיר לו את הגילוח קודם הרגל, ורק בגלל שהוא שבת אינו יכול, התירו לו לגלח ערב שבת, שהוא יום שביעי של אבלות.

לא גילח קודם הרגל

נחלקו חכמים, מה דינו של זה שנכנס לימי גזרת שלושים קודם הרגל, שהותר לגלח קודם הרגל, ולא גילח, האם לאחר הרגל הוא מותר לגלח או לא.

דעת רב ורב הונא כדעת תנא קמא בברייתא, שכשאמרו שהרגל מבטל גזרת שלושים, לא אמרו שמבטל אותה לגמרי. אלא כך אמרו, מאחר שכבר יצא מימי גזרת שבעה, ונכנס לימי גזרת שלושים, משום כבוד הרגל התירו לו איסורי גזרת שלושים קודם הרגל, ויהיה מותר לגלח. אבל אם לא גלח לכבוד הרגל, לאחר הרגל נוהג באיסור זה, עד השלמת שלושים יום, ואינו מגלח בהם [=גזרת שלושים בטלו, אבל ימים לא בטלו].

ודעת רב ששת כדעת אבא שאול בברייתא, שכשאמרו שהרגל מבטל גזרת שלושים, מבטלה לגמרי ולכן אף אם לא גלח קודם הרגל, מותר לגלח אחר הרגל. [=אפילו ימים נמי בטלו].

מקצת היום ככולו

א. יום שביעי של אבלות.

כבר נתבאר, שנחלקו חכמים ואבא שאול ביום שביעי של אבלות, אם מקצת היום ככולו.

לדעת חכמים, האבל נוהג דיני אבלות של שבעה עד סוף היום השביעי, וכן פסק רבא.

ולדעת אבא שאול, משעבר מקצת יום שביעי, נשלמו דיני אבלות של גזרת שבעה, שמקצת היום ככולו, וכן פסקו רב חסדא ואבבי ונהרדעי. וכן אמר רב עמרם אמר רב, האבל, כיון שעמדו מנחמים מאצלו ביום שביעי, מותר ברחיצה.

ב. יום שלושים של אבלות.

לדברי אבבי, מודים חכמים לאבא שאול ביום שלושים של אבלות, שמקצת היום ככולו, ומאחר שעבר מקצת היום, נשלמו דיני אבלות של גזרת שלושים, ומותר לגלח, ואין צריך להמתין עד סוף היום.

ולדברי רבא ונהרדעי, גם בזה נחלקו חכמים על אבא שאול, ואמרו, שדיני גזרת שלושים נוהגים עד סוף יום שלושים.

ומכל מקום לדברי רבא ונהרדעי, הלכה כאבא שאול, ומשעבר מקצת היום מותר לגלח.

סתם נזיר אסור בתגלחת שלושים יום

הנזיר מגדל שערות ראשו, ואסור לגלחם, שנאמר, "כָּל יְמֵי נְזִירוֹ תַעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִים אֲשֶׁר נִזְיַר לֵהּ קֹדֶשׁ יִהְיֶה גִדְּל פְּרָע שְׁעַר רֹאשׁוֹ" (במדבר ו' ה').

וכל שקיבל עליו נזירות ולא פירש לכמה זמן יהיה נזיר, הרי הוא נזיר שלושים יום, שנאמר "קֹדֶשׁ יִהְיֶה", וגימטריא של "יהיה" הוא שלושים.

האבל אסור בגילוח שלושים יום

נתבאר בדף י"ד, שהאבל אסור בתספורת, משום שכשמתו נדב ואביהו בני אהרן, נאמר לקרוביהם האבלים, "רְאֵשֵׁיכֶם אֶל תִּפְרְעוּ" (ויקרא י"ו) כלומר לא תהיו כשאר אבלים, המתאבלים על מתייהם ומגדלים שער ראשם, אלא אתם "רְאֵשֵׁיכֶם אֶל תִּפְרְעוּ", ולא תגדלו שער ראשכם. ומכאן, ששאר אבלים אסורים בתספורת.

ויש ללמוד בגזרה שווה, שפריעת הראש ששאר

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קטן דף יט

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

אבלים חייבים בה, היא גידול שער שלושים יום, שכן נאמר בענין הזה לשון פריעת ראש, "רְאֵשֶׁיְכֶם אֶל תִּפְרְעוּ", וכן נאמר בנזיר, "גִּידוּל פְּרַע שְׁעַר רֵאשׁוֹ", ומעתה, כשם שגידול שער של נזיר הוא שלושים יום, כך גידול שער של אבל הוא שלושים יום.

חילוק בין ביטול שבעה לביטול שלושים

נתבאר לעיל, שמי שנכנס קודם הרגל לימי גזרת שלושים, הרגל מבטל ממנו גזרת שלושים, וכבר קודם הרגל מותר לגלח.

עוד נתבאר, שלדעת משנתנו ואבא שאול, מי שקבר את מתו קודם הרגל שלושה ימים, הרגל מבטל ממנו גזרת שבעה. ולענין זה מודים שניהם, שהרגל מבטל ממנו גזרת שבעה רק לאחר שנשלם היום השלישי, ואין אומרים ביום שלישי מקצת היום ככולו. ולכן, זה שחל שלישי של אבלותו ערב הרגל, אסור ברחיצה עד הערב.

יש אומרים שדין זה אמרו רב הונא בריה דרב יהושע, ואמר רב נחמיה בריה דרב יהושע, שרב פפי ורב פפא הסכימו עם רב הונא בריה דרב יהושע.

ויש אומרים, שרב נחמיה בריה דרב יוסף אמר, שרב פפי ורב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע אמרו כולם את הדין הזה.

שבעה ושלושים באבילות של מת שנקבר ברגל

כבר נתבאר, שמי שקבר את מתו ברגל עצמו, מאחר שלא חלה עליו אבלות קודם הרגל, אין הרגל מבטל את האבילות, וצריך למנות שבעה ימי אבלות אחר הרגל, וימי הרגל אין עולים לו למנין השבעה, שהרי אין נוהג בהם דין אבלות של גזרת שבעה, שכן אינו אסור בנעילת הסנדל, ואינו כופה המטה.

ולענין מנין שלושים, נסתפק אביי, האם מונה מיום הקבורה, שהרי נוהג ברגל איסורים של גזרת שלושים, שאסור בו בגיהוץ ובתספורת, ונמצא שגם אם ימנה מיום הקבורה, יש בידו שלושים ימים שנהג בהם גזרת שלושים. או מאחר שמתחיל אבלות של שבעה אחר הרגל, גם אבלות של שלושים מונה מאחר הרגל.

ורבה השיב לאביי, שימי הרגל אינם עולים למנין שלושים, ומונה שלושים יום אחר הרגל.

ובברייתא מבואר, שהקובר מתו ברגל, רגל עולה לו למנין שלושים. וכן כשבא רבין מארץ ישראל, אמר משמו של רבי יוחנן, שגם הקובר מתו ברגל, רגל עולה לו למנין שלושים. וכן הורה רבי אלעזר לרבי פדת בנו, שגם הקובר מתו ברגל, רגל עולה לו למנין שלושים.

תנחומי אבלים במת שנקבר ברגל או ערב הרגל

כבר נתבאר, שמי שנקבר מתו ברגל, נוהג שבעת ימי אבילות לאחר הרגל. וכמו כן, לדעת משנתנו, מי שנקבר מתו יום או יומים קודם הרגל, משלים אחר הרגל לשבעה ימים.

ומבואר, שבכל האופנים הללו, אף שנוהג אבילות אחר הרגל, ומלאכתו נעשית על ידי אחרים, ועבדיו ושפחותיו עושים בצנעא בתוך ביתו, הרבים מנחמים אותו בשבעה הימים הסמוכים לקבורה, שכל שהוא משום צרכי רבים [=תנחומי אבלים], אין רגל מפסיקו.

ולפיכך, מי שנקבר מתו שני ימים קודם הרגל, שהוא נוהג אבילות שני ימים קודם הרגל, וחמישה ימים אחר הרגל, מקבל תנחומי אבלים שני ימים שקודם הרגל, וחמישה ימים ראשונים של רגל, אבל בחמישה ימים שנוהג אבילות אחר הרגל, אינו מקבל תנחומים.

ומי שנקבר מתו ביום ראשון של רגל, שהוא נוהג אבילות שבעה ימים אחר הרגל, מקבל תנחומי אבלים בשבעה ימי הרגל, ולא בשבעה ימים שנוהג אבילות אחר הרגל.

ומי שנקבר מתו ביום חמישי של רגל, שהוא נוהג אבילות שבעה ימים אחר הרגל, מקבל תנחומי אבלים בשלושה ימים אחרונים של רגל, וכן בארבעה ימים שאחר הרגל, אבל בשלושה ימים אחרונים שנוהג אבילות אחר הרגל, אין מנחמים אותו.